

رسوایی سعودی و ویکی‌پدیا

چطور عربستان، مدیران صفحات ویکی‌پدیا را دستگیر کرد؟

مصطفی سلیمانی

کارشناس آی تی

افشاگران مختلفی ادعا کرده‌اند که دولت عربستان سعودی به منظور کنترل اطلاعات مربوط به این کشور به بالاترین رده‌های ویکی‌پدیا نفوذ کرده است. این نفوذ منجر به دستگیری دو مدیر ویکی‌پدیا در عربستان سعودی در سال ۲۰۲۰ شد - زیاد الصوفیانی (حبس به هشت سال زندان) و اسامه خالد (محکوم به ۳۲ سال زندان) - به دلیل دستکاری افکار عمومی و نقض اخلاق عمومی محکوم شدند. اتهام آنها ارسال مطالبی در مورد آزار و اذیت فعالان سیاسی در کشور بوده است. بنیاد ویکی‌مدیا بیانیه‌ای منتشر کرد که در آن این گزارش را به چالش می‌کشد و مدعی شد که «نفوذی» صورت نگرفته است و مدیران ویکی‌پدیا «هیچ رتبه‌ای» ندارند.

انجام دهد، شفافیت بیشتری ارائه دهد، زیرا نمی‌توان انکار کرد که دو نفر از آنها اکنون در زندان‌های عربستان به سر می‌برند» و مشکل «خیلی فراتر از عربستان سعودی است.» ویتسون از ویکی‌مدیا می‌خواهد تا در مدل جهانی خود برای تکیه بر ویراستاران ویکی‌پدیا مستقر در کشورهای توتالیتار تجدیدنظر کند، نه فقط به این دلیل که می‌تواند ویراستاران را به خطر بیندازد، بلکه به این دلیل که ویکی‌پدیا «بازنده این بازی می‌شود» چرا که اگر روند این‌گونه باشد اعتبار اطلاعات به خطر خواهد افتاد. یکی از سخنگویان ویکی‌مدیا گفت که در بیانیه منتشر شده توسط SMEX/DAWN و در گزارش گاردین «گزاره‌های غلطی وجود دارد.»

سخنگوی ویکی‌مدیا گفت: «در تحقیقات ما هیچ یافته‌ای مبنی بر «نفوذ» یا نفوذ دولت سعودی به بالاترین رده‌های ویکی‌پدیا وجود نداشت و در واقع هیچ «رتبه‌ای» در میان مدیران ویکی‌پدیا وجود ندارد. همچنین در تحقیقات ما هیچ اشاره‌ای به رفتار

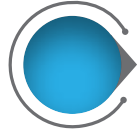
این اظهارات متناقض در پی تحقیقاتی است که ماه گذشته توسط بنیاد ویکی‌مدیا به پایان رسید که منجر به ممنوعیت ۱۶ کاربر به دلیل «تعارض منافع در پروژه‌های ویکی‌پدیا» در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA) شد. در آن زمان، ویکی‌مدیا گفت: «ما می‌توانیم تأیید کنیم که تعدادی از کاربران با ارتباط نزدیک با طرف‌های خارجی در حال ویرایش پلتفرم به صورت هماهنگ برای پیشبرد اهداف آنها هستند.»

براساس بیانیه مشترک گروه حقوق بشری مستقر در ایالات متحده، دموکراسی برای جهان عرب اکنون (DAWN) و SMEX مستقر در بیروت، منابع نزدیک به ویکی‌پدیا و مصاحبه با مدیران زندانی تأیید کردند که آن طرف‌های خارجی عوامل دولتی هستند که تحت عنوان افراد و سردبیران مستقل عمل می‌کردند.

این مأموران دولتی به عنوان جاسوس برای مقامات سعودی عمل می‌کردند و مدیران ناسازگاری را که به دلیل ویرایش مدخل‌های ویکی‌پدیا در عربستان به زندان افتادند، شناسایی کردند تا به طرف سعودی معرفی کنند.

سارا لی ویتسون، مدیر اجرایی DAWN در بیانیه‌ای گفت: «برای سازمان‌ها و کسب‌وکارهای بین‌المللی بسیار غیرمستولانه است که شرکت‌های وابسته به آنها مستقل از کنترل دولت عربستان سعودی یا ایمن از آن نباشند.»

ویکی‌مدیا بیانیه به روزرسانی شده‌ای در این باره منتشر کرده است اما ویتسون یکی از کارشناسان این حوزه گفت که برای ویکی‌مدیا واقعاً ضروری است که در مورد آنچه که به عنوان تضاد منافع بیان کرده است، شفاف باشد. او گفت که ویکی‌مدیا باید «شفافیت بیشتری را در مورد ۱۶ کاربری که آنها را ممنوع کرده‌اند و اقدامات احتیاطی که قرار است برای جلوگیری از به خطر انداختن بیشتر ویراستاران ویکی‌پدیا در کشورهای توتالیتار

یکی از سخنگویان

ویکی‌مدیا گفت که در

بیانیه منتشر شده

توسط SMEX/DAWN

و در گزارش گاردین

«گزاره‌های غلطی

وجود دارد»

سعودی‌ها تحت تأثیر دولت سعودی وجود نداشت. در حالی که ما نمی‌دانیم این داوطلبان واقعاً کجا زندگی می‌کنند، ممنوعیت هر داوطلبی که ممکن است سعودی باشد، بخشی از یک اقدام بسیار گسترده‌تر در سراسر جهان بود که ۱۶ سردبیر در سراسر منطقه MENA را ممنوع کرد.»

فعالان مدعی شدند که ویکی‌مدیا به طور رمزآمیز جزئیات را در بیانیه‌اش حذف می‌کند و ادعا می‌کند که منابع تأیید کردند که «این ممنوعیت علیه ۱۶ کاربر سعودی، بالاترین رتبه‌بندی تیم تحریریه ویکی‌مدیا در منطقه، پس از کشف‌شان مبنی بر این‌که آنها به عنوان عاملی برای دولت سعودی برای تبلیغ محتوای مثبت درباره دولت و حذف محتوای انتقادی از دولت، از جمله اطلاعات زندانیان سیاسی در کشور خدمت می‌کنند، اعمال شده است.»

DAWN و SMEX در بیانیه خود همچنین تصریح کردند که منظورشان از ادمین‌های رده بالا این است که این افراد کارمند ویکی‌پدیا نیستند بلکه داوطلبانی هستند که به ابزارهای مختلف این سامانه دسترسی دارند. ویکی‌پدیا می‌گوید، تنها ادمین‌ها «دسترسی انحصاری به تعدادی ابزار دارند تا به آنها اجازه انجام عملکردهای خاصی در ویکی را بدهند. این ابزارها فرآیندهایی مانند حذف صفحه، محافظت از صفحه، مسدود کردن و رفع انسداد کاربران و امکان ویرایش صفحات کاملاً محافظت شده را پوشش می‌دهند.»

بنیاد ویکی‌مدیا در مورد دستگیری مدیران ویکی‌پدیا اظهارنظری نکرد اما در بیانیه دسامبر خود نشان داد که محدودیت‌های قانونی ممکن است مانع از اظهارنظر بیشتر شود.

فعالان می‌گویند که پاسخ ویکی‌مدیا ناکافی است و به آنها توصیه می‌شود این بنیاد برای علنی کردن نتایج تحقیقات خود - افشای همه صفحاتی که تیم مستقر در عربستان سعودی ویرایش کرده است و قرار دادن آنها در معرض بررسی و تجزیه و تحلیل مستقل - را در دستور کار قرار دهند.

آنها همچنین می‌گویند ویکی‌مدیا باید برچسب‌های هشداردهنده‌ای را روی صفحاتی بگذارد که ادمین‌های آنها ممکن است توسط رژیم‌های استبدادی در معرض پیگرد قانونی قرار گیرند و «تکیه آن به مدیران در کشورهایی که آزادی بیان محدود است و نوشتن مستقل به شدت محدود شده است را بررسی کند.»

این گروه‌ها همچنین از مقامات سعودی خواسته‌اند که «تلاش‌های خود برای تأثیرگذاری و کنترل محتوای ویکی‌پدیا» از جمله «میزان فشار یا پاداش دادن به مدیران مستقر در عربستان سعودی برای تولید محتوا» را افشا کنند. آنها از مقامات سعودی خواسته‌اند «کسانی را که به خاطر نقش‌شان در ارسال محتوا در ویکی‌پدیا تحت پیگرد یا محکومیت قرار گرفته‌اند، آزاد کنند.»

ویکی‌مدیا در ماه دسامبر گفت که در حال بررسی «روش‌های مختلفی برای ایمن نگه داشتن همه افراد برای مشارکت در پروژه‌ها» است. این بنیاد قول داده است «با جوامع ما همکاری کند تا فرآیندی جهانی برای پیمایش چالش‌های ایمنی پیدا کند که امکان رسیدگی به چنین موقعیت‌هایی را تا حد امکان شفاف و در عین حال اولویت دادن به اجتناب از خطر برای ایمنی کاربران مان فراهم می‌کند.»

ماه گذشته، احمد ابوامو، کارمند سابق تویتر، توسط دادگاهی در سانفرانسیسکو به دلیل جرایمی از جمله کار غیرقانونی یک دولت خارجی به سه سال و نیم زندان محکوم شد.

DAWN و SMEX در بیانیه خود تصریح کردند که منظورشان از ادمین‌های رده بالا این است که این افراد کارمند ویکی‌پدیا نیستند بلکه داوطلبانی هستند که به ابزارهای مختلف این سامانه دسترسی دارند

برای دیدن فیلم
رسوایی سعودی و
ویکی‌پدیا کلیک کنید
اسکن کنید